

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

11. Rotrekl Zdenek. How infographics can help teach the rules of English / Zdenek Rotrekl. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-infographics-can-help-teach-the-rules-of-english>.
12. Tricky prepositions. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.grammar.net/tricky-prepositions>.
13. Tsybalyuk K. Adjectives. Degrees of Comparison / K. Tsybalyuk, D. Levchuk. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://greenforest.com.ua/projects/articles/visual-grammar>.

REFERENCES

1. Buzan T., Buzan B. Supermyshlenie [The Mind Map Book], Minsk: Popurri, 2003. 304 p.
2. Hordyeyeva A., Kulyk S. Formuvannya anhlomovnoyi leksychnoyi kompetentnosti molodshykh shkolyariv z vykorystanniam kart pam'yati [Formation of English Lexical Competence of Junior Students using Mind Maps]. Inozemni movy, 2013, vol. 2, pp. 13–18.
3. Zinnurov E. Tekhnolohiya vykorystannya informatsiynykh zasobiv navchannya na urotsi inozemnoyi movy [Technology of using of information educational tools in the foreign language lesson]. – Access modes: <http://www.nv-imc.edukit.zt.ua/news/id/2125/vn/Технологія-використання-інформаційних-засобів-навчання/>.
4. Kochevanov A. Infografika: Vchera, segodnya, zavtra [Infographics: yesterday, today, tomorrow]. – Access modes: <http://infogra.ru/infographics/infografika-vchera-segodnya-zavtra>.
5. Kubrak N. Masterskaya «Infografika v rabote s det'mi» [Workshop «Infographics in the work with children»]. – Access modes: <https://sites.google.com/site/infogradeti/home>.
6. Mind map. – Access modes: // https://en.wikipedia.org/wiki/Mind_map.
7. Peres D. Sovety Al'berto Kairo po effektivnoi vizualizatsii dannyakh [Alberto Cairo's advice in effective data visualization]. – Access modes: <http://ijnet.org/ru/node/7747>.
8. Savchuk I. Vykorystannya vizualizatsiyi ta infografiky v navchanni dekoratyvno-uzhytkovomu mystetstvu [Use of visualization and infographics in learning decorative handcraft art]. Problemy ta perspektyvy formuvannya natsional'noyi humanitarno-tekhnichnoyi elity, 2015, vol. 42 (46), pp. 380–386.
9. Idioms describing people. – Access modes: <http://manutd4me.blogspot.ru/2014/04/idioms-describing-people.html>
10. Present Simple. – Access modes: <http://weallswimtogether.blogspot.ru/2014/09/unit-1-present-simple-continuous.html>
11. Rotrekl Zdenek. How infographics can help teach the rules of English. – Access modes: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-infographics-can-help-teach-the-rules-of-english>.
12. Tricky prepositions. – access modes: // <http://www.grammar.net/tricky-prepositions>.
13. Tsybalyuk Katya, Levchuk Dasha. Adjectives. Degrees of Comparison. – Access modes: <http://greenforest.com.ua/projects/articles/visual-grammar>

УДК 81'255.4:06.053.56

АННА МОНАШЕНКО

monashnenko_anna@mail.ru

кандидат педагогічних наук, асистент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СПЕЦИФІКА ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ В ПОРІВНЯННІ З УСНИМ

Висвітлено та проаналізовано думки відомих вчених щодо відмінності між усним та письмовим перекладом і встановлено їх особливості. Визначено критерії, які використовуються для розгляду специфіки усного перекладу в порівнянні з письмовим. Подано авторське визначення письмового перекладу. Висвітлено класифікації моделей перекладу. Грунтовний аналіз різних класифікацій моделей перекладу доводить, що в своїй основі їм властиві одні і ті ж моделі, а саме: ситуативна, трансформаційна, семантична, комунікативна, психолінгвістична, інформативна, інтерпретативна. Розглянуто сутнісні характеристики кожної з виокремлених моделей. Висвітлено та охарактеризовано класифікації типів перекладу. Висвітлено переваги у процесі навчання перекладу з точки зору навчальної доцільності, починаючи з письмового.

Ключові слова: *письмовий переклад, усний переклад, моделі перекладу, перекладач.*

СПЕЦИФИКА ПИСЬМЕННОГО ПЕРЕВОДА В СРАВНЕНИИ С УСТНЫМ

Освещены и проанализированы мнения известных ученых по различию между устным и письменным переводом и установлено их особенности. Определены критерии, которые используются для рассмотрения специфики устного перевода по сравнению с письменным. Представлено авторское определение письменного перевода. Освещены классификации моделей перевода. Обстоятельный анализ различных классификаций моделей перевода доказывает, что в своей основе им присущи одни и те же модели, а именно: ситуативная, трансформационная, семантическая, коммуникативная, психолингвистическая, информативная, интерпретационная. Рассмотрены существенные характеристики каждой из выделенных моделей. Освещены и охарактеризованы классификации типов перевода. Освещены преимущества в процессе обучения переводу с точки зрения учебной целесообразности, начиная с письменного.

Ключевые слова: письменный перевод, устный перевод, модели перевода, переводчик.

ANNA MONASHNENKO

monashnenko_anna@mail.ru

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer,

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE PARTICULARITY OF TRANSLATION IN COMPARISON WITH INTERPRETATION

There have been highlighted and analyzed the views of eminent scientists about the difference between interpretation and translation and determined their features in the article. The criteria are determined which used to review the specifics of interpretation compared to writing. The author's definition of translation are given. Translation is the author's creative activity of the highest level of equivalence that has a proven technology for which the original and translated text appear as fixed text with which you can work indefinitely by using additional literature or electronic means. The classification of models of translation is identified. Fundamental analysis of various classifications of translation models shows that basically they are inherent in one and the same model, namely: situational, transformational, semantic, communicative, psycholinguistic, informative, interpretive. The essential characteristics of each of the examined models are considered. The classification of translation is characterized. The advantages are defined in teaching of translation from the perspective of educational relevance, beginning with writing. Translation is a difficult type of language and mental activity that involves the presence of specific knowledge and skills as a result of the acquisition which develops intuitive ability to solve translation problems.

Keywords: translation, interpretation, models of translation, interpreter.

Переклад – це один із найдавніших видів людської діяльності. Спочатку переклади були усними, а з виникненням писемності з'явилися і письмові переклади. Розвиток перекладацької діяльності відкрив людям широкий доступ до культурних надбань інших народів, зробив можливим розповсюдження наукових та інших учень, дав поштовх до міжнародної торгівлі і співробітництва.

Проблеми перекладу з'ясовують українські науковці С. Засєкін, О. Застровський, І. Літвін, С. Перова, Н. Сопилук, Л. Черноватий та ін. Серед сучасних дисертацій з цієї проблематики виділяються дослідження Т. Ганічевої, Т. Пасічник, З. Підручної, Н. Суханової та ін. Особливості перекладу текстів аграрної тематики розглядається в працях С. Амеліної, Н. Козлова, О. Сергєєва та ін. Серед закордонних науковців, що внесли суттєвий вклад у розвиток перекладознавства, виділяються Р. Белл, А. Гуртадо, О. Каде, Д. Келлі, М. Ледерер, С. Норд, А. Пім, Д. Робінсон, Л. Салмон, М. Снелл Хорнби та ін.

Метою статті є визначення специфіки письмового перекладу в порівнянні з усним.

М. Брандес і В. Провоторов розглядають письмовий переклад як комунікативний акт, що не спрямований на конкретного користувача або аудиторію (аудиторія користувачів письмового перекладу не задана спочатку), внаслідок чого перекладач письмового тексту не обмежений вимогами конкретної особи (замовника перекладу) [1, с. 154]. Користувачем письмових перекладів є суспільство в цілому, тому перекладач виявляється відповідальним за соціалізацію перекладу у цільовій культурі. На думку Я. Ємельянової, письмовим є такий вид перекладу, при якому оригінал і текст перекладу виступають у процесі перекладу у вигляді фіксованих текстів, до яких перекладач може неодноразово звертатися [5, с. 34].

Т. Ганічева розглядає переклад не як комунікацію, а як особливий вид інтерпретативно-породжуючого дискурсу, як ланку міжлінгвокультурної комунікації [2, с. 27]. Дослідниця розглядає також відмінності між усним і письмовим перекладом як найбільш поширеними його видами. Головною відмінністю між цими видами перекладу авторка вбачає у характері обмежень. Науковець акцентує увагу на тому, що під час письмового посередництва, на відміну від усного, перекладач, зазвичай, має достатньо часу, аби користуватися словниками, іншими довідковими матеріалами і навіть проводити консультації з фахівцями для вирішення проблем, які пов'язані з інтерпретацією тексту оригіналу. Іншою відмінністю між усним та письмовим посередництвом, на думку авторки, є різниця у ступені розгорнутості процесу перекладу. «У письмовій формі чітко розрізняються принаймні три етапи: доперекладацький аналіз тексту оригіналу, власне переклад і редагування тексту перекладу [2, с. 28].

Найбільш повно, на нашу думку, розглядає специфіку усного перекладу в порівнянні з письмовим Я. Ємельянова, використовуючи такі критерії:

- 1) форма текстів оригіналу та перекладу;
- 2) специфіка сприйняття оригіналу та оформлення перекладу;
- 3) фактор часу;
- 4) характер зв'язку з комунікантами;
- 5) «напрямок» перекладу [5, с. 34].

Дослідниця доводить, що в усному перекладі перекладач сприймає текст оригіналу одноразово, на слух, невеликими відрізками, величина яких може варіюватися. Письмовий перекладач має у своєму розпорядженні весь текст цілком і перекладає один вислів за іншим. Він може зіставляти переклад із текстом оригіналу, отримувати додаткову інформацію в інших частинах тексту. Письмовий перекладач не обмежений чіткими часовими рамками, що створює умови для успішного розв'язання ним складних перекладацьких проблем.

Отже, в письмовому перекладі наявні передумови для досягнення найвищого рівня еквівалентності. В усному перекладі дії перекладача обмежені часовими рамками, темп мови задається оратором. У таких умовах зростає роль напівавтоматичних навичок, знання стійких відповідностей і штампів. Усний перекладач перебуває в безпосередньому контакті з учасниками міжмовного спілкування. Він включений в ситуацію спілкування і є її учасником. Стосовно письмового перекладача, то в більшості випадків у нього відсутній прямий або зворотній зв'язок із комунікантами. У письмовому перекладі передача інформації відбувається в одному напрямі, співвідношення мов стабільне, наприклад з англійської на українську. В умовах усного перекладу співвідношення мов і «напрямок» перекладу можуть мінятися [5, с. 34–36].

На специфіку письмового перекладу вказує А. Давдян. Він зазначає, що це творчий вид перекладу в порівнянні з іншими видами перекладу, які засновуються на інтуїції, здогадках тощо. Тому методика письмового перекладу є повністю авторською, індивідуальною, що не повторює вже створені моделі. Оскільки час сприйняття тексту перекладачем не обмежений, то письмовий переклад є найбільш обдуманим і тому, на переконання автора, досконалим видом перекладу [4].

Ця думка простежується і в дослідженні А. Швейцера, який акцентує увагу на тому, що результатом письмового перекладу як міжмовної комунікації є вербальна чи невербальна реакція учасників комунікації, а текст перекладу у письмовій формі є кінцевим продуктом, результатом дій перекладача [18]. Автор наголошує на наявності певної послідовності дій або технології в процесі перекладу.

Т. Пасічник розглядає письмовий переклад як складну рецептивно-продуктивну діяльність, що передбачає сукупність добре розвинуеного змістового сприйняття,

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

результативного усвідомлення та репродуктивно-продуктивного мислення [14, с. 17]. Відтак науковець акцентує увагу на психологічних особливостях письмового перекладу.

Відмінні особливості усної і письмової англійської мови висвітлює К. Тазіна. Авторка доводить, що письмова мова контекстна, вміщує велику кількість розгорнутих конструкцій. Структури, які вживаються в письмовій мові, набагато складніші від структур, що властиві усному мовленню. Письмова мова характеризується вживанням складнопідрядних, а усна – складносурядних речень, оскільки виявляє емоційне забарвлення. Типовим для письмової мови є вживання речень із прислівниковими і дієприслівниковими зворотами. Письмова мова нормативна, вимагає прямого порядку слів у побудові англійської фрази. Якщо в обох мовах збігається порядок слів, то це забезпечує позитивний перенос мовних знаків з рідної мови і є позитивним чинником при перекладі. Нормативність письмової англійської мови проявляється у вживанні тих чи інших часових форм дієслова. Письмова мова логічна, в ній відображені логічні зв'язки між реченнями і всередині речень, що відтворює сенс цілого [17, с. 80–81].

Отже, можна зробити висновок, що письмова мова характеризується нормативністю викладу, логічністю і контекстністю.

Письмовий переклад є авторською, творчою діяльністю найвищого рівня еквівалентності, що має сталу технологію проведення, де оригінал і текст перекладу виступають у вигляді фіксованих текстів, із якими можна працювати необмежений час із використанням додаткової літератури чи електронних засобів.

Специфіка письмового перекладу полягає в тому, що перекладач має у своєму розпорядженні весь текст цілком і можливість перекладати один вислів за іншим. Під час письмового перекладу наявна можливість зіставляти переклад із текстом оригіналу, отримувати додаткову інформацію з інших частин тексту. Письмовий переклад має певні психологічні особливості, що ґрунтуються на сукупності змістового сприйняття тексту перекладу та його результативного усвідомлення. Специфіка письмового перекладу спонукає до акцентування більшої уваги на граматиці, в порівнянні з навчанням усного перекладу.

М. Гарбовський стверджує: «Володіння технікою вираження думок мовою перекладу, що досягається при навчанні письмового перекладу, виявляється надзвичайно важливим для набуття навичок усного перекладу. Інакше кажучи, люди, здатні якісно здійснювати письмовий переклад, швидше за все, за винятком особливих випадків індивідуальної психіки, зможуть якісно здійснювати усний переклад після певної підготовки» [3, с. 41]. Отже, науковець доводить важливість навчання майбутніх фахівців саме письмового перекладу та відзначає його значний вплив на розвиток усного перекладу.

Однак письмовий переклад залежить насамперед від здібностей та психологічних особливостей перекладача, бо здійснюється в його мозку та є недоступним для спостереження і дослідження. «З цієї причини вивчення процесу перекладу проводиться за допомогою теоретичних моделей, що описують процес перекладу в цілому або різні його аспекти. У лінгвістичній теорії моделі перекладу представляють процес перекладу у вигляді ряду розумових операцій над мовними і мовленнєвими одиницями, тобто у вигляді лінгвістичних операцій, вибір яких зумовлений мовними особливостями оригіналу та відповідними особливостями в мові перекладу» [16, с. 132].

Найсуттєвіші ознаки перекладу як міжмовної та міжкультурної комунікації відображені в моделях перекладу як умовного опису низки розумових операцій, виконання яких призводить до процесу перекладу. Так, О. Івасюк та О. Огуй під моделлю перекладу розуміють умовний опис низки послідовних ментальних операцій над мовними одиницями, виконуючи які перекладач мав би здійснити переклад оригіналу [7, с. 161]. «Значимість розробки подібних моделей для практики перекладу полягає в тому, що знання може полегшити перекладачеві вирішення важких перекладацьких завдань. При цьому інтерес для дослідників представляє і етап переходу від мови оригіналу до мови перекладу, і подальше використання останнього для побудови тексту перекладу. Результатом цих досліджень стають так звані моделі перекладу» [13, с. 104].

Проаналізуємо найбільш поширені теоретичні моделі перекладу та з'ясуємо їх особливості. Існує велика кількість сучасних моделей перекладу: аналітична, герменевтична, денотативна, інтерпретативна, когнітивна, комунікативна, контекстна, контрактивна, психолінгвістична, семантична, семіотична, синергетична, трансформаційна, трансформаційно-семантична, еквівалентна, модель опосередкованого перекладу [13, с. 105].

Т. Пасічник умовно виокремлює у перекладознавстві такі моделі процесу перекладу: трансформаційно-семантичну, ситуативну, психолінгвістичну та комунікативну [14, с. 12]. Т. Кияк, О. Огуй, А. Науменко серед моделей перекладу називають ситуативну, семантичну, психолінгвістичну, трансформаційну, комунікативну, інформативну [9, с. 516]. Найбільш відомими, на думку Я. Ємельянової, є ситуативна, трансформаційна, семантична, психолінгвістична й інтерпретативна моделі, модель О. Каде [5, с. 17]. Остання в інших класифікаціях відноситься до комунікативних моделей. Ґрунтовний аналіз різних класифікацій моделей перекладу доводить, що в своїй основі їм притаманні одні і ті ж моделі, а саме: ситуативна, трансформаційна, семантична, комунікативна, психолінгвістична, інформативна, інтерпретативна. Отже, розглянемо сутнісні характеристики кожної з виокремлених моделей.

Ситуативна модель перекладу (В. Гак, Б. Григорьев, Дж. Кетфорд, М. Снелл Хорнбі та ін.) базується на співвідношенні мовних одиниць оригіналу та перекладу з фактами оточуючої дійсності (референтами та денотатами). Переклад є процесом заміни (субституції) матеріальних знаків денотатів однієї мови на відповідні знаки іншої. «За відсутності денотата у мові перекладу перекладач має застосувати компенсаційні перекладознавчі прийоми й засоби. Ситуативна модель наближається до дійсності, певною мірою спрощуючи її» [19, с. 34]. Однак, вона не розкриває механізму переходу від тексту оригіналу до тексту, що зробив перекладач, та не обґрунтовує багатоваріантність перекладу. «Ситуативна модель досить адекватно описує процес письмового перекладу, коли для створення комунікативно рівноцінного тексту мовою перекладу необхідно і достатньо вказати на одну й ту ж саму ситуацію» [14, с. 14]. Під ситуацією розуміється предметна (ситуація-денотат), а не мовна.

Трансформаційна модель перекладу (Ю. Найда, І. Ревзін і В. Розенцвейг, А. Гуртадо) виникла під впливом ідей трансформаційної граматики (Н. Хомський) і передбачає перетворення синтаксичних структур тексту оригіналу (його трансформацію) у перекладений текст. «Трансформаційний аналіз – методика вияву схожості й відмінності між синтаксичними конструкціями шляхом установлення правил перетворення їх ядерних структур і набору таких трансформацій за умови збереження лексичного складу конструкцій і синтаксичних зв'язків їх складників» [16, с. 626]. Передбачається, що ядерні структури в різних мовах збігаються більше, ніж поверхневі. Перекладач мінімізує вихідні структури саме в глибинні ядерні структури, що збігаються для різних мов за спільністю логіко-синтаксичних зв'язків і відповідної їм лексики. «Приблизники даної моделі виходять з припущення, що під час письмового перекладу здійснюється передача значень мовних одиниць оригіналу. Таким чином, ця модель орієнтована на існування безпосереднього зв'язку між граматичними структурами та лексичними одиницями контактуючих мов. Співвіднесені одиниці розглядаються як початковий та кінцевий стан процесу перекладу. Згідно з цією моделлю, процес письмового перекладу включає три етапи: аналіз, переключення, реструктурування» [14, с. 12–13].

Семантична чи змістова модель (Л. Бархударов, Я. Рецкер, А. Федоров та ін.) враховує обставину, що при перекладі передаються значення одиниць оригіналу, які складаються з елементарних смислів – сем. «За цією моделлю переклад зводиться до аналізу плану предметно-логічного й експресивно-стилістичного змісту (концепція 1) чи, враховуючи здобутки трансформаційного підходу, до аналізу глибинних смислів як змістових категорій генеративної семантики (концепція 2). Внаслідок цього визначаються елементарні смислові, стилістичні та інші характеристики, чи семи змісту, яким при синтезі перекладного тексту знаходять відповідники у мові перекладу» [19, с. 35]. Збіг елементарних смислів у мовах оригіналу покращує переклад і робить його більш досконалим. Ця модель спонукає до проведення об'єктивного аналізу системи синонімічних засобів, що виражають певну змістову категорію, а також вказує на ряд суттєвих факторів, які визначають вибір варіанта перекладу. Семантична модель перекладу дозволяє описати еквівалентні відношення між множиною мовних засобів в двох мовах, що зводяться до загальних семантичних категорій.

Комунікативна модель (Л. Латишев, А. Попович, А. Швейцер та ін.), прагматичні основи дослідження якої заклала Лейпцизька школа О. Каде. Основою цієї моделі є твердження, що переклад є засобом спілкування, двомовної комунікації, яка ґрунтується на обміні закодованою інформацією через певні інформаційні (письмові чи усні) канали зв'язку. Так, у комунікативній моделі перекладу О. Каде виокремлює три фази двомовної комунікації:

- 1) між адресантом тексту та адресатом-перекладачем;

2) зміна перекладачем коду M1→M2;

3) між перекладачем-адресантом і кінцевим реципієнтом [8, с. 69-71].

«У комунікативній концепції О. Каде мовна форма слугує змісту, переклад – це проста заміна мовних одиниць однієї мови на такі самі знаки іншої мови» [6, с. 18]. А. Швейцер формує свою комунікативну модель перекладу із врахуванням мовних та позамовних чинників [18, с. 51–52]. Ключовим поняттям моделі є «динамічна еквівалентність» як відповідність реакцій читачів перекладу та оригіналу. Ця модель має дві складові:

1) первинна комунікативна ситуація між відправником вихідного тексту і одержувачем цього тексту та іншим одержувачем – перекладачем;

2) вторинна комунікація між перекладачем відправником та іноземним реципієнтом [18, с. 52].

Модель А. Швейцера доповнюється трьома складниками А. Поповичем, а саме:

1) вказується на зв'язок між автором та перекладачем із погляду їхніх позицій у комунікативному процесі і виборі літературної стратегії;

2) визначається відмінність перекладу від оригіналу при побудові тексту, зважаючи на їх жанрово-стилістичні характеристики;

3) враховується ситуація реципієнтів оригіналу й перекладу [15, с. 52–53].

Психолінгвістична модель перекладу припускає наявність мотиву, мети, внутрішньої програми майбутнього перекладу, побудови висловлювання у внутрішній промові і його вербалізацію усною або письмовою мовами. При цьому перекладач проектує власне зовнішнє мовлення на зміст і форму вихідного тексту. Ця модель «передбачає використання такої внутрішньої програми як згорнутого змісту оригінального тексту (концепту), що дає змогу перекодувати її за правилами мови перекладу» [11, с. 31]. Уявлення про процес перекладу в цій моделі включає дві фази: переклад із мови оригіналу на внутрішній код і, навпаки, переклад із внутрішнього коду мовою перекладу. Ця модель довгий час не отримувала належного розвитку у вітчизняній теорії перекладу.

Інформативна модель є носіями різноманітної інформації, яку потрібно сприйняти та усвідомити в повному обсязі, з усіма змістовими, стилістичними, ситуативними та іншими фоновими особливостями. Основою перекодування є відтворення змісту думки, отже, певної інформації. Процес перекладу ґрунтується на інтелектуальних характеристиках автора тексту та перекладача. Основою моделі є врахування різних типів інформації в тексті, щоб мовою перекладу перетворити інформаційний масив для оптимального сприйняття його адресатом перекладу. Інформативна модель виявляє, зазвичай, етнокультурну установку, враховує своєрідність культур і бачення світу, онтологій етносів.

Інтерпретативна модель перекладу. Центральними поняттями цієї концепції є дефініції «інтерпретація» (знаходження відповідного засобу вираження певного сенсу в конкретному часі і контексті) і «девербалізація» (відділення сенсу від його мовного вираження). Процес перекладу диференціюється на три етапи:

1) створення тексту оригіналу;

2) розуміння перекладачем змісту промови;

3) породження перекладачем тексту, що відтворює вихідний сенс [20].

Сутність цієї моделі полягає у розумінні обставини, що спілкування між людьми здійснюється не шляхом обміну мовними одиницями, а за допомогою текстів певного змісту, тобто розуміння тексту не може бути зведено до простої суми значень мовних одиниць. Саме розуміння тексту оригіналу і передача його у тексті перекладу є основою цієї моделі.

У реальній професійній ситуації перекладач оперує текстом, чії типологічні, стилістичні та жанрові особливості детермінують стратегію перекладу, вибір методу і прийомів перекладу. Одиницею і об'єктом перекладу є текст, і, отже, поняття «текст» є основним у перекладознавстві. С. Королькова наголошує, що переклад – це білінгвальна текстова діяльність, яка є інтерпретацією і породженням текстів [10, с. 320].

Д. Осипов відзначає, що у процесі навчання перекладу, зазвичай, починають із письмового перекладу, що має низку переваг із точки зору навчальної доцільності:

- зорову інформацію людині сприймати легше; текст оригіналу дозволяє в будь-який момент повернутися до будь-якого фрагменту, полегшує впізнавання слів і форм, що зручно для їх пошуку в словниках і довідниках;

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

• у процесі письмового перекладу під час його виконання і виконання окремих етапів можна здійснювати зміни в широкому діапазоні; легше розділяти, відпрацьовувати і контролювати окремі етапи роботи з текстом;

• при наявності тексту перекладу, як і при будь-якій письмовій роботі, людина набагато краще продумає його зміст і мовну форму [12, с. 128–129].

Погоджуємося з думкою Д. Осипова, що письмовий переклад дуже важливий у процесі підготовки перекладачів. Вищезазначені положення визначають першооснови майбутньої перекладацької діяльності. Результатом професійної підготовки стає фахівець в галузі перекладу з європейським світобаченням.

Отже, переклад є складним видом мовно-мисленнєвої діяльності, що передбачає наявність специфічних знань і вмінь, в результаті набуття яких розвивається інтуїтивна здатність вирішувати перекладацькі проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брандес М. П. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков: учеб. пособие. – 3-е изд., стереотип. / М. П. Брандес, В. И. Провоторов. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 224 с.
2. Ганічева Т. В. Методика навчання майбутніх філологів усного англomовного двостороннього перекладу у галузі права: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т. В. Ганічева. – Х., 2008. – 182 с.
3. Гарбовский Н. К. Дидактика перевода / Н. К. Гарбовский // Вестник Московского университета. Серия 22: Теория перевода. – 2013. – № 4. – С. 36–50.
4. Давдян А. С. Роль переводческих компетенций в обучении письменному переводу / А. С. Давдян // Проблемы современной науки и образования. – 2015. – № 1 (31). – С. 1–2.
5. Емельянова Я. Б. Лингвострановедческая компетенция переводчика: теория и практика: монография. – 2-е изд., испр. и доп. / Я. Б. Емельянова. – Нижний Новгород: ООО «Стимул-СТ», 2010. – 201 с.
6. Засекін С. В. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту: монографія / С. В. Засекін. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 272 с.
7. Івасюк О. Я. Рівні перетворення тексту та засоби досягнення адекватності при перекладі / О. Я. Івасюк, О. Д. Огуй // Науковий вісник Чернівецького університету. (Серія: Германська філологія). – 2003. – Вип. 156. – С. 158–168.
8. Каде О. Проблемы перевода в свете теории коммуникации // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике: сб. статей / О. Каде. – М.: Международные отношения, 1978. – С. 69–90.
9. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова): підручник для студентів ВНЗ / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 592 с.
10. Королькова С. А. Когнитивная структура алгоритма письменного перевода / С. А. Королькова // Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2014. – № 3. – С. 319–328.
11. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики: учеб. [для студ. высш. учеб. завед.] / А. А. Леонтьев. – М.: Смысл; Академия, 2005. – 288 с.
12. Осипов Д. А. Обучение письменному переводу технических текстов / Д. А. Осипов // Международный журнал экспериментального образования. – 2011. – № 8. – С. 128–129.
13. Основные понятия переводоведения (отечественный опыт). Терминологический словарь-справочник / отв. ред., канд. филол. наук М. Б. Раренко. – М., 2010. – 260 с.
14. Пасічник Т. Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового двостороннього перекладу комерційних листів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т. Д. Пасічник. – К., 2011. – 299 с.
15. Попович А. Проблемы художественного перевода: учебное пособие / А. Попович. – М.: Высшая школа, 1980. – 199 с.
16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
17. Тазина К. А. Формирование готовности к письменному переводу / К. А. Тазина // Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin). – 2012. – № 4 (119). – С. 79–83.
18. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. – Изд. 2-е. / А. Д. Швейцер. – М.: Книжный дом «Либроком», 2009. – 216 с.
19. Шевченко О. О. Переклад як творчий процес / О. О. Шевченко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 6 (289), Ч. II. – С. 33–38.
20. Seleskovitch D. L'interprète dans les conférences internationales / D. Seleskovitch. – Paris, Lettres modernes. 1968. – 260 p.

REFERENCES

1. Brandes M. P. Predperevodcheskiy analiz teksta (dlya ynstytutov y fakul'tetov ynostrannykh yazykov [Translation analysis of the text] / M. P. Brandes, V. Y. Provotorov: [ucheb. posobie]. 3-e yzd., stereotyp. M.: NVY-TEZAURUS, 2001. 224 s.
2. Hanicheva T. V. Metodyka navchannya maybutnikh filolohiv usnogo anhlomovnoho dvostoronn'oho perekladu u haluzi prava [Methods of teaching bilateral interpretation in law]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Hanicheva Tetyana Viktorivna. Kh., 2008. 182 s.
3. Garbovskii N. K. Didaktika perevoda [Didactics of translation] / N. K. Garbovskii // Vestnik Moskovskogo universiteta (Ser. 22: Teoriya perevoda). 2013, № 4. S. 36–50.
4. Davdyan A. S. Rol' perevodcheskikh kompetentsii v obuchenii pis'mennomu perevodu [The role of translation competence in teaching translation] / A. S. Davdyan // Problemy sovremennoi nauki i obrazovaniya. 2015, № 1 (31). S. 1–2.
5. Emel'yanova Ya. B. Lingvostranovedcheskaya kompetentsiya perevodchika: teoriya i praktika [Linguocultural competence of interpreter: Theory and Practice]: [monografiya] / Yana Borisovna Emel'yanova. – 2-e izd., ispr. i dop. – Nizhnii Novgorod: OOO «Stimul-ST», 2010, 201 s.
6. Zasyekin S. V. Psikholinhvistychni universalii perekladu khudozhn'oho tekstu [Psycholinguistic universals of translation of literary text]: [monografiya] / Serhiy Vasyl'ovych Zasyekin. – Luts'k: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrayinky, 2012, 272 s.
7. Ivasyuk O. Ya. Rivni peretvorenniya tekstu ta zasoby dosyahnennya adekvatnosti pry perekladi [The levels of converting text and the means of achieving adequacy in translation] / O. Ya. Ivasyuk, O. D. Ohuy // Naukovyy visnyk Chernivets'koho un-tu. (Ser.: Hermans'ka filolohiya). 2003, Vol. 156. S. 158–168.
8. Kade O. Problemy perevoda v svete teorii komunikatsii [Problems of translation in the light of communication theory] // Voprosy teorii perevoda v zarubezhnoi lingvistike: sb. st. / O. Kade. – M.: Mezhdunarodnye otnosheniya, 1978. S. 69–90.
9. Kyyak T. R. Teoriya ta praktyka perekladu (nimets'ka mova) [Theory and Practice of Translation (German)]: [pidruch. dlya stud. VNZ] / T. R. Kyyak, O. D. Ohuy, A.M. Naumenko. – Vinnytsya: Nova knyha, 2005. 592 s.
10. Korol'kova S. A. Kognitivnaya struktura algoritma pis'mennogo perevoda [The cognitive structure of the algorithm translation] / S. A. Korol'kova // Lingvistika i mezhkul'turnaya komunikatsiya. 2014, №3. S.319–328.
11. Leont'ev A. A. Osnovy psikholingvistiki [Basics of psycholinguistics]: ucheb. [dlya stud. vyssh. ucheb. zaved.] / A. A. Leont'ev. – M.: Smysl; Akademiya, 2005. 288 s.
12. Osipov D. A. Obuchenie pis'mennomu perevodu tekhnicheskikh tekstov [Teaching of translation of technical texts] / D. A. Osipov // Mezhdunarodnyi zhurnal eksperimental'nogo obrazovaniya. 2011, №8. S. 128–129.
13. Osnovnye ponyatiya perevodovedeniya (Otechestvennyi opyt) [The basic concepts of translation]. Terminologicheskii slovar'-spravochnik / otd. yazykoznavaniya; otv. redaktor kand. filol. nauk Rarenko M.B. M., 2010. 260 s. (Ser.: Teoriya i istoriya yazykoznavaniya).
14. Pasichnyk T. D. Metodyka navchannya maybutnikh filolohiv pys'movoho dvostoronn'oho perekladu komertsyinykh lystiv [Methods of teaching future philologists of written bilateral translation of the commercial emails]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Tetyana Dmytrivna Pasichnyk. K., 2011. 299 s.
15. Popovich A. Problemy khudozhestvennogo perevoda: uchebnoe posobie / A. Popovich. – M.: Vysshaya shkola, 1980. 199 s.
16. Selivanova O. O. Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediya [Modern Linguistics: terminology encyclopedia] / Olena Oleksandrivna Selivanova. – Poltava: Dovkillya-K, 2006. 716 s.
17. Tazina K. A. Formirovanie gotovnosti k pis'mennomu perevodu [Formation of readiness for translation] / K. A. Tazina // Vestnik TGPU (TSPU Bulletin). 2012, №4 (119). S. 79–83.
18. Shveitser A. D. Teoriya perevoda: Status, problemy, aspekty [Translation theory: status, issues, aspects] / Aleksandr Davidovich Shveitser.– izd. 2–e. – M.: Knizhnyi dom «Librokom», 2009. 216 s
19. Shevchenko O. O. Pereklad yak tvorchy protses [Translation as a creative process] / O. O. Shevchenko // Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. 2014, # 6 (289), Ch. II. S. 33–38.
20. Seleskovitch D. L'interprète dans les conférences internationales/ D. Seleskovitch. – Paris, Lettres modernes.1968. 260 p.

УДК 378: 372.881.111

ТЕТЯНА РОЗУМНА

tatyana_rozumna@mail.ru

кандидат педагогічних наук, доцент,